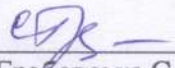

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра психології

Затверджено

На засіданні кафедри психології
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри

проф. Грабовська С.Л.

Силабус з навчальної дисципліни
«Методики і техніки інтерактивного навчання»,
що викладається в межах ОПП «Психологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі
спеціальності 053 «Психологія»
2021 рік вступу

Львів 2021

Силабус курсу «Методики і техніки інтерактивного навчання» 2022/2023 навчального року

Адреса викладання курсу: м.Львів, вул. Коперніка,3

Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна: філософський факультет, кафедра психології

Галуз знань, шифр та назва спеціальності: 05-Соціальні та поведінкові науки, 053 – Психологія

Викладач курсу: Чолій Софія Мирославівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Контактна інформація викладача: sofya.choliy@lnu.edu.ua

Консультації по курсу відбуваються: в день проведення практичних занять та згідно з розкладом консультацій викладача

Сторінка курсу <https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/spetsialnist-psykholohiia-053>

Інформація про курс: Дисципліна «Методики і техніки інтерактивного навчання» є дисципліною спеціальності 053 – Психологія, освітньої програми *Психологія*, яка викладається в 3-4 семестрі бакалаврату в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Коротка анотація курсу: Вивчення інтерактивних методів навчання студентами-психологами є однією з передумов ефективної роботи спеціалістів з будь-якими віковими групами в різних сферах психологічної практики: освітній, клінічній та управлінській. Курс має практичне спрямування, тому навчання відбувається за схемою комбінованих занять із поєднанням інтерактивних лекцій, демонстрацій та практичної апробації студентами кожного методу, що вивчається. Успішне засвоєння курсу є неможливим без активної участі студентів в навчальних заняттях.

Метою вивчення дисципліни «Методики і техніки інтерактивного навчання» є оволодіння студентами інтерактивними методиками навчання, опанування мистецтвом побудови і проведення навчальних семінарів і тренінгів, отримання навичок організації групового навчання, базуючись на меті та запиті замовника.

Основні завдання курсу полягають в:

- 1) розумінні студентами психологічних засад та механізмів тренінгу;
- 2) апробації різних інтерактивних методів навчання на власному досвіді студентів;
- 3) формуванні в учасників здатності до складання програм занять з використанням інтерактивних методів та проведенні цих занять.

Література для вивчення дисципліни:

Основна література:

1. Башкір О. І. Активні й інтерактивні методи навчання у вищій школі. // Педагогіка та психологія. – 2019. – Вип. 60. – С. 33–44. <https://doi.org/10.5281/zenodo.2539319>
2. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники : Учебное пособие / И.В. Вачков. – М. : Ось-89, 2001. – 224 с.

3. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н.П. Волкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 360 с.
4. Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецин : WSAP, 2005. – 170 с.
5. Караяни А.Г. Активные методы социально-психологического обучения. / А.Г.Караяни. – М.: [Без изд.], 2003.- 68 с.
6. Основи тренерської майстерності: [навч.-метод. посіб.]. / І.М.Матійків, А.І.Якимів, Т.Г.Черняк – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. – 392 с.
7. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007. – 142 с.
8. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально- методичний посібник / Сисоєва С.О.; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.
9. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / О.І. Пометун, А.В. Пироженко ; ред. О.І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
10. Технології навчання дорослих / [упор. О. Главник, Г. Бевз]. – К. : Главник, 2006. – 128 с.

Додаткова література:

1. Евстигнеева Т., Фролов Д., Грабенко Т. Технология создания команды / Т. Евстигнеева, Д. Фролов, Т. Грабенко. – СПб. : Речь, 2002. – 224 с.
2. Інтерактивні методи викладання. Практичні поради для суддів-викладачів. – К.: ФОП Демчинський О.В., 2017. – 64 с.
3. Кларин М.В. Корпоративный тренинг от А до Я : Науч.-практ. пособие / М.В. Кларин. – М. : Дело, 2002. – 224 с.
4. Метод конкретной ситуации: опыт НКО юга России / [сост. В.Птицин] – Краснодар : Южный региональный ресурсный центр, 2003 – 120 с.
5. Педагогічна практика: підготовка та реалізація : навчальний посібник / Ред. Н.Ю. Бутенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 184 с.
6. Сидоренко Е.В. Технологии создания тренинга. От замысла к результату / Е.В. Сидоренко. – СПб. : Речь : Сидоренко и Ко, 2007. – 336 с.
7. Ситуационный анализ, или Анатомия кейс-метода / Ред. Ю.П. Сурмин. – К. : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
8. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / [упор. О. Сидоренко, В. Чуба]. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2001. – 256 с.
9. Турнер Д. Ролевые игры. Практическое руководство / Д. Турнер. – СПб. : Питер, 2002. – 352 с.
10. Шевцова И.В. Тренинг личностного роста / И.В. Шевцова. – СПб. : Речь, 2005. – 144 с.
11. Чолій С.М., Карковська Р.І., Кліманська М.Б. Організаційно-психологічні аспекти застосування Eduscum у вищій освіті // European Humanities Studies: State and Society. – 2018. – №3. – С.46-68
12. Чолій С.М., Кліманська М.Б. Активні методи оцінювання при викладанні психологічних дисциплін // Освіта регіону – № 5. – 2011. – С. 119–130.
13. Чолій С.М., Кліманська М.Б. Психологічний аналіз застосування методу «Відкритий простір» в умовах занять у вищому навчальному закладі // Вища освіта України - Додаток 2 до №3, том IV (29). - 2011 р. Тематичний випуск "Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору" - С.140-147

Обсяг курсу: 90 год, з них 48 годин аудиторних занять (практичні заняття) та 42 години самостійної роботи

Очікувані результати навчання.

У процесі вивчення курсу студент сформує такі **загальні компетентності**:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Здатність професійно спілкуватись державною мовою з широкою науковою спільнотою, фахівцями-практиками та громадськістю, грамотно вибудовувати наукові тексти.

А також розвине такі **спеціальні компетентності**:

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК12. Здатність до спілкування в діалоговому режимі з науковою спільнотою, фахівцями-практиками та індивідуальними і груповими споживачами фахової психологічної допомоги в певній галузі наукової та/або практичної діяльності.

СК13. Здатність застосовувати уміння та навички для вирішення психологічних проблем, які виникають у кризових ситуаціях та ситуаціях з високим рівнем ризику і невизначеності (воєнний конфлікт, пандемія тощо).

Програмними результатами навчання є:

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

Після завершення цього курсу студент буде:

● **знати:**

- особливості інтерактивного навчання;
- основні принципи та концепції інтерактивного навчання;
- види інтерактивних методик та способи їх застосування;
- особливості роботи з групою з врахуванням групової динаміки та індивідуальних особливостей учасників;
- засади побудови програми тренінгу та інтерактивного семінару;
- етичні принципи роботи тренера в групі.

● **вміти:**

- використовувати інтерактивні методики в навчальних семінарах та тренінгах;
- розробляти програми тренінгових занять на психологічну тематику;
- підбирати адекватні інтерактивні методики до теми заняття та його учасників;
- проводити інтерактивні методики в групі, зазначені в змісті навчальних тем;
- керувати групою та контролювати роботу учасників семінару.

Ключові слова: інтерактивні методи, тренінг, тренінгова група, тренер, кейс, мозковий штурм, синектика, рольова гра, відкритий простір, дискусії, дебати, робота в групах.

Формат курсу: очний

Схема курсу “Методики і техніки інтерактивного навчання”

Т и ж д .	Тема	Форма діяльності	Література	Завдання	Термін виконанн я
1	Теоретичні засади інтерактивних методів навчання. Психологічні особливості навчання.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005. 2.Основи тренерської майстерності:/ І.М.Матійків – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 3.Технології навчання дорослих / [упор. О. Главник, Г. Бевз]. – К. : Главник, 2006.	Опрацювання рекомендованої літератури	1 навчальний тиждень
2	Психологічні механізми тренінгу. Фази розвитку тренінгової групи	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005. 2.Основи тренерської майстерності:/ І.М.Матійків – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 3.Технології навчання дорослих / [упор. О. Главник, Г. Бевз]. – К. : Главник, 2006.	Опрацювання рекомендованої літератури	2 навчальний тиждень
3-4	Планування та організація інтерактивного заняття Формування тренінгової групи. Організація	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих].	Підготовка інтелект-карт	3-4 навчальний тиждень

	навчального простору. Програмні номери тренінгу		– Щецін : WSAP, 2005. 2.Основи тренерської майстерності:/ І.М.Матійків – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012. 3.Технології навчання дорослих / [упор. О. Главник, Г. Бевз]. – К. : Главник, 2006.		
5	Композиція тренінгу. Структурні компоненти тренінгу. Процедури тренінгу: знайомство, правила роботи груп, визначення очікувань учасників.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005. 2.Караяни А.Г. Активные методы социально- психологического обучения. / А.Г.Караяни. – М.: 2003. 3.Основи тренерської майстерності:/ І.М.Матійків – Львів: Компанія «Манускрипт», 2012.	Опрацювання рекомендованої літератури	5 навчальни й тиждень
6	Складні учасники на тренінгу. Позитивні та негативні ролі в групі. Способи подолання складних ситуацій в тренінгу. Робота з конфліктами. Методи заохочення складних учасників.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2.Караяни А.Г. Активные методы социально- психологического обучения. / А.Г.Караяни. – М.:2003	Опрацювання рекомендованої літератури	6 навчальни й тиждень

7	Оцінювання на тренінгу. Інтерактивні методи оцінювання. Критерії ефективності за К.Фопелем та Кіркпатріком. Процедури завершення тренінгу.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2. Караяни А.Г. Активные методы социально-психологического обучения. / А.Г.Караяни. – М.: [Без изд.], 2003	Опрацювання рекомендованої літератури	7 навчальний тиждень
8-9	Робота в групах. Психологічні особливості роботи в групі. Специфіка постановки завдань, залежно від кількості осіб в групі.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2. Евстигнеева Т., Фролов Д., Грабенко Т. Технология создания команды / Т. Евстигнеева, Д. Фролов, Т. Грабенко. – СПб. : Речь, 2002	Опрацювання рекомендованої літератури	8-9 навчальний тиждень
10	Метод мозкового штурму. Види мозкових штурмів. Синектика. Способи активізації процесу генерації ідей. Проведення комплексного мозкового штурму для вирішення проблеми.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2. Караяни А.Г. Активные методы социально-психологического обучения. / А.Г.Караяни. – М.: [Без изд.], 2003	Опрацювання рекомендованої літератури	10 навчальний тиждень
11	Інтерактивна лекція: базові принципи. Види інтерактивних лекцій. Прийоми активізації лекції.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2. Караяни А.Г. Активные методы социально-	Опрацювання рекомендованої літератури	11 навчальний тиждень

			психологического обучения. / А.Г.Караяни. – М.: [Без изд.], 2003		
12 - 14	Дискусії як метод інтерактивного навчання. Дискусія зі зміною ролей. Оксфордські дебати. Експертна дискусія. Дискусія із застосуванням методу «6 шапок» Е.де Боно	Практичне, Участь в Оксфордських дебатах	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2. Караяни А.Г. Активне методы социально-психологического обучения. / А.Г.Караяни. – М.: [Без изд.], 2003	Підготовка до участі в Оксфордських дебатах	12-14 навчальний тиждень
15	Рольова гра та умови її застосування. Переваги та недоліки, процедура проведення рольової гри. Основні етапи складання рольових ігор.	Практичне	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2.Турнер Д. Ролевые игры. Практическое руководство	Підготовка кейсу	15 навчальний тиждень
16	Аналіз конкретних випадків як метод навчання.	Практичне, аналіз індивідуальних кейсів	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2.Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / [упор. О. Сидоренко, В. Чуба]. – К. : Центр інновацій та розвитку, 2001.	Розробка та презентація власної програми тренінгу (робота в парах)	16 навчальний тиждень
17 - 23	Апробація власного заняття	Практичне. Презентація роботи в парах	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2.Сидоренко Е.В. Технологии	Розробка та презентація власної програми тренінгу (робота в парах)	17-23 навчальний тиждень

			створення тренінга. Від задуму до результату / Е.В. Сидоренко. – СПб. : Речі : Сидоренко і Ко, 2007		
24	Залікова контрольна робота	Контрольна робота	1.Інтерактивні методи навчання : Навч. посібник / [П. Шевчук, П.Фенрих]. – Щецін : WSAP, 2005 2. Сидоренко Е.В. Технології створення тренінга. Від задуму до результату / Е.В. Сидоренко. – СПб. : Речі : Сидоренко і Ко, 2007	Виконання контрольних завдань	

Форма підсумкового контролю:

Поточний контроль: активна участь на практичних заняттях, участь в дискусіях, обговореннях, перевірка письмових індивідуальних завдань, перевірка групових проєктів (програм інтерактивних занять).

Підсумковий контроль: залік в кінці семестру (письмовий, тестовий)

Пререквізити: Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з загальної, соціальної, педагогічної та вікової психології, достатніх для сприйняття категоріального апарату курсу «Методики і техніки інтерактивного навчання».

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу.

Програмою курсу передбачено проведення тільки практичних занять, які проводяться у вигляді групових вправ, дискусій, презентацій теоретичного наповнення курсу та презентацій індивідуальних завдань (програмою курсу передбачено виконання двох індивідуальних завдань та проведення заняття з використанням інтерактивних технік (робота в парах).

Необхідне обладнання: мультимедійний проєктор, дошка, фліпчарт.

Критерії оцінювання. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні заняття /виконання самостійних завдань/ підготовка групових проєктів: 80% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 80.

Програмою передбачено підготовку інтелект-карт - 10 балів (індивідуальне завдання), участь в Оксфордських дебатах – 10 балів (командна робота), розробка кейсу - 10 балів (індивідуальне завдання), підготовка, презентація та апробація програми тренінгу – 30 балів (робота в командах)

• залік: 20% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 20 балів. На останньому занятті проводиться підсумкова залікова контрольна у формі тестів
Підсумкова максимальна кількість балів 100 балів.

Академічна доброчесність при виконанні письмових робіт: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Вимоги до оформлення індивідуальних завдань

Нижче запропоновані рекомендації щодо розробки інтелект-карт, підготовки до Оксфордських дебатів, рекомендації та критерії оцінювання кейсу та вимоги до написання програми інтерактивного заняття.

I Рекомендації щодо розробки інтелект-карт

Крок 1: Ознайомтесь з навчальним матеріалом, який стосується інтелект-карт (Див.нижче)

Крок 2: Виберіть теоретичний матеріал, який би Ви хотіли запам'ятати за допомогою інтелект-карти.

Важливо: це можуть бути 3 параграфи з будь-якого підручника з інтерактивних методів навчання. Обсяг кожного параграфу має становити не менше 3 сторінок.

Крок 3: створення/малювання 3 інтелект карт.

Важливо: інтелект-карти мають відповідати критеріям оцінювання (див. нижче). Кожна карта має супроводжуватись ксерокопією матеріалів, на основі яких вона створювалась.

В 70-х роках ХХ ст. англійськими науковцями, братами Тоні і Барі Бьюзенами була запропонована техніка ментальних (інтелект) карт (Mind Maps). Спочатку ця методика розвивалась як мнемонічний інструмент, однак пізніше виявилось, що цей прийом може відігравати значну роль в розвитку творчого мислення. *Інтелект-карта це альтернативна до класичного способу ведення записів зручна і ефективна техніка запису і візуалізації мислення.* Її можна використовувати для впорядкування і запам'ятовування інформації, створення нових ідей,

прийняття рішень тощо. Це не дуже звичний, але природний спосіб організації мислення, що має ряд переваг над звичним способом ведення записів.

Для того, щоб намалювати інтелект-карту потрібно:

1. Взяти аркуш паперу формату А4 або А3 і кольорові олівці, ручки, фломастери;
2. Аркуш розташувати горизонтально і в його центрі картинкою або одним-двома словами позначити основне поняття або проблему, яка аналізується (бізнес-план, відпочинок літом, план заняття, зміст статті). Поняття обводиться в рамку або кружок. Найбільший ефект від інтелект-карти досягається в тому випадку, коли в центрі розміщується графічний образ, а не слово, і образи використовуються замість слів в кожному можливому випадку. Комбінування двох процесів (оперування образами і оперування словами) в багато разів підвищує результат витрачених зусиль, особливо, коли образи створюються, а не використовуються готовими;
3. Від центрального об'єкта намалювати в різні сторони гілки – основні, пов'язані з ним поняття, властивості, асоціації, аспекти (радіальне мислення). Гілки мають бути кольоровими. Підписати кожен одним-двома ключовими словами, розбірливо, бажано друкованими літерами. Малюючи інтелект-карту, застосовувати якомога більше кольорів і якомога частіше малювати малюнки.
4. Від кожної гілки намалювати декілька більш тонких гілочок – розвиток асоціацій, уточнення понять, деталізація властивостей, конкретизація напрямків.
5. Змістовні блоки відокремити лініями, обвести в рамки (не забуваючи про кольори).
6. Зв'язки між елементами інтелект-карти показати стрілками (також різного кольору та товщини).
7. Оцінити інтелект-карту загалом (як правило, одну карту потрібно декілька разів перемалювати). Цільна, приваблива, яскрава форма карти свідчить, що тема опрацьована і зрозуміла. Трапляється і таке, що всі гілки карти гарні, а одна – корява і сплутана. Це може бути ключем до проблеми або слабким місцем в розумінні теми.

Критерії оцінювання інтелект-карти

1. *Творчість, оригінальність, привабливість.* Нестандартний підхід до створення інтелект-карти є базовим критерієм оцінювання успішності виконання завдання.
2. *Зміст* інтелект-карти має відповідати змісту параграфу.
3. *Центральний образ.* Аркуш паперу розташовується горизонтально і в його центрі картинкою або одним-двома словами позначається основне поняття або проблему, яка аналізується (план заняття, відпочинок літом, зміст статті). Поняття обводиться в рамку або кружок. В принципі, можливим є малювання/оформлення карт в нестандартних форматах.
4. *Розгалуження.* Від центрального об'єкта малюються в різні сторони гілки – основні, пов'язані з ним поняття, властивості, асоціації, аспекти. Гілки малюються кольоровими. Кожна гілка підписується одним-двома ключовими словами, розбірливо, бажано друкованими літерами. Малюючи інтелект-карту, застосовується якомога більше кольорів і якомога частіше використовуються малюнки. Від кожної гілки домальовуються декілька більш тонких гілочок – розвиток асоціацій, уточнення понять, деталізація властивостей, конкретизація напрямків.
5. *Структурність.* Змістовні блоки відокремлюються лініями, обводяться в рамки (не забуваючи про кольори).
6. *Взаємопов'язаність.* Зв'язки між елементами інтелект-карти показують стрілками (також різного кольору та товщини).

8. *Зрозумілість*. Хоча створення інтелект-карти є процесом індивідуальним, її читання має бути зрозумілим і для сторонньої людини (тобто карта має бути не сукупністю нерозбірливих символів, а, хоча і творчої, проте логічною структурою). **Зрозумілість**. Хоча створення інтелект-карти є процесом індивідуальним, її читання має бути зрозумілим і для сторонньої людини (тобто карта має бути не сукупністю нерозбірливих символів, а, хоча і творчої, проте логічною структурою).

II. Критерії оцінювання рівня підготовки до Оксфордських дебатів

Рівень підготовленості студента до Оксфордських дебатів оцінюється за двома параметрами:

1. *Змістовна готовність до дебатів*. Наявність матеріалів, які підтверджують факт підготовки студента до виступу на семінарі (конспекти, роздруковані версії статей чи інших матеріалів).
2. *Виступ на семінарі*. Для того, щоб отримати максимальну кількість балів студент має виступити в ролі одного з основних промовців та його виступ має бути:
 - *Аргументованим та переконливим*. Аргументи мають мати пряме відношення до теми, бути різноманітними та глибокими, доказовими.
 - *Повним*, що передбачає повноту відповідей на запитання та зауваження опонентів чи публіки
 - Під час виступу студент має дотримуватись *правил поведінки під час Оксфордських дебатів* та загальних етичних принципів.

III. Рекомендації та критерії оцінювання кейсу

1. **Концепція**. В роботі з кейсом мають застосовуватися знання з певної галузі психології. В передмові до кейсу має бути вказана галузь психологічних знань та тема, яка актуалізується за допомогою кейсу, питання, з якими мають бути обізнані студенти для успішної роботи з кейсом.
2. **Фабула, історія, ситуація**. Ситуація має бути цікавою, реальною, життєвою. Відобразити або типову, або, навпаки, унікальну ситуацію в певній галузі, передавати унікальний досвід.
3. **Конфлікт**. Напруженість, психологічність, неоднозначність, професійність. Стиль написання кейсу має містити певні протиріччя, викликати інтерес у читача.
4. **Дії**. Дії персонажів мають бути багатоваріантними, реальними та викликати неоднозначну оцінку.
5. **Проблема**. Має мати неявний, прихований характер та бути достатньо складною до обговорення.
6. **Персонажі**. Яскраві, з вираженими особистісними якостями. Кейс бажано має мати центрального героя, з яким учасники себе можуть ідентифікувати.
7. **Розв'язання**. Можливість прийняття рішень, їх багатоваріантність, неоднозначність, наявність ризику.
8. **Перелік запитань до обговорення**. В кінці кейсу має бути перелік запитань, які мають обговорити учасники. Формулювання запитань має передбачати дискусійність та неоднозначність відповіді.
9. **Обсяг та характер інформації**. Має бути лаконічним однак достатнім для передачі всієї необхідної інформації, що передбачатиме багатоплановість розуміння кейсу (мінімальним є обсяг в 1-2 сторінки). Якщо це необхідно для розуміння –можна додавати статистичну інформацію, графіки, інтерв'ю тощо.

IV. Вимоги до написання програми інтерактивного заняття:

- 1) Заняття має бути розраховане на 2 академічні години (1 год. 20 хв.)
- 2) Кожне заняття має містити міні-лекцію (хоча б одну) та декілька вправ
- 3) Вимоги до оформлення вправ:
 - Мета проведення вправи (наприклад, активізація учасників, опрацювання стратегій поведінки в певній ситуації тощо)
 - Час, необхідний для її проведення
 - Етапи проведення вправи
 - Інструкції для учасників (з поясненнями для тренера, якщо це необхідно)
 - Необхідні допоміжні матеріали (фліпчарт, фломастери, стікери тощо) та роздаткові матеріали
 - Питання до обговорення вправи
- 4). **Основна ідея:** робота має бути написана так, щоб будь-хто, хто ніколи не працював з цією темою міг провести таке заняття.

Питання до заліку

1. Поняття та характеристика інтерактивного навчання
2. Історія розвитку активного навчання.
3. Порівняння інтерактивного та традиційного навчання.
4. Особливості навчання дорослих
5. Модель навчання дорослих за П.Джарвісом
6. Особливості поведінки учасників тренінгу, залежно від домінуючих стилів навчання
7. Структура тренінгу. Процедури тренінгу.
8. Організація простору для тренінгу
9. Програмні номери тренінгу
10. Психологічні механізми особистісних трансформацій в тренінгу
11. Стадії розвитку тренінгової групи
12. Вимоги до особистості тренера. Основні ролі тренера. Стилі управління тренінговою групою
13. Загальна характеристика інтерактивних методів навчання
14. Особливості роботи з теоретичним матеріалом під час тренінгу: анкета «5 з 25», інтелект-карти тощо.
15. Метод мозкового штурму.
16. Види мозкового штурму.
17. Синектика, як метод інтерактивного навчання
18. Інтерактивна лекція: базові принципи. Види інтерактивних лекцій.
19. Інтелект-карти (mindmapping) в інтерактивних заняттях.
20. Форми проведення дискусій
21. Особливості застосування дискусії „6 шапок Едварда де Боно”.
22. Дебати як форма проведення дискусії.
23. Рольова гра: сфера застосування та правила розробки.
24. Аналіз конкретних ситуацій. Види кейсів.
25. Аналіз конкретних ситуацій: особливості застосування та правила розробки.
26. Метод відкритого простору: специфіка проведення
27. Проблема психологічного опору на тренінгу
28. Складні ситуації на тренінгу: проблеми з окремими учасниками

29. Складні ситуації на тренінгу: проблеми з групою
30. Інтерактивні форми оцінювання знань.

Приклади тестових завдань:

1. Хто є автором моделі навчання за допомогою досвіду?
 - a. К.Левін
 - b. Д.Колб
 - c. Ж.Піаже
 - d. М.Форверг
2. Якою є оптимальна кількість учасників тренінгу?
 - a. 5-8
 - b. 7-12
 - c. 10-20
 - d. 16-25

Опитування: Анкету зворотного зв'язку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.